

Sygn. akt III USKP 99/21

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)
SSN Zbigniew Korzeniowski
SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M K
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L
o prawo do emerytury pomostowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 stycznia 2022 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w L
z dnia 30 października 2019 r., sygn. akt

**na podstawie art. 398¹⁷ § 2 k.p.c. odracza wydanie orzeczenia i
przekazuje składowi powiększonemu Sądowi Najwyższemu budzące
poważne wątpliwości, następujące zagadnienie prawne:**

**"Czy dla spełnienia przesłanki do nabycia prawa do emerytury
pomostowej z art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o
emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz. U. z 2018 r., poz.
1924 ze zm.) konieczne jest wykonywanie pracy w szczególnych
warunkach lub w szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 r.
przez okres przynajmniej miesiąca?"**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L
marca 2018 r. i z dnia 30 sierpnia 2018 r. odmówił M

w decyzjach z dnia 13
K przyznania

prawa do emerytury pomostowej, ponieważ po dniu 31 grudnia 2008 r. nie udowodnił wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1924 ze zm.).

Wyrokiem z 26 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w L zmienił powyższe decyzje i przyznał M K prawo do emerytury pomostowej od 1 lutego 2018 r. i o orzekł o kosztach procesu.

Wyrokiem z dnia 30 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w L oddalił apelację organu rentowego od powyższego wyroku, rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego.

W sprawie ustalono, że M K urodzony po dniu 31 grudnia 1948 r., udowodnił okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat (17 lat, 5 miesięcy i 16 dni), ukończył 60 lat w dniu 22 lutego 2018 r., udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat (łącznie 36 lat, 1 miesiąc i 7 dni), nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy oraz przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 291 ze zm.; dalej ustawa emerytalna). Sporne w sprawie pozostawało, czy wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, przypadającym po dniu 31 grudnia 2008 r.

W okresach od 1 do 7 czerwca 2016 r., od 14 do 21 września 2016 r. oraz od 22 do 29 listopada 2016 r. wnioskodawca zajmował się przewozem środków niebezpiecznych. Załadunek towarów niebezpiecznych odbywał się we W były one przewożone do R . Transport towarów niebezpiecznych w tym okresie nie był łączony z transportem innych ładunków. Pojazd skarżącego był oznakowany tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej, zgodnie z przepisami umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR). Obowiązki wynikające z zatrudnienia M K wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, często powyżej 8 godzin dziennie. W ramach pustych przebiegów w drodze powrotnej nie zabierał żadnych ładunków.

Pracodawca wystawił w dniu 7 grudnia 2016 r. świadectwo pracy z adnotacją w punkcie 8., że M K wykonywał pracę w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony przewożącym towary niebezpieczne ADR w okresach od 1 do 7 czerwca 2016 r., od 14 do 21 września 2016 r. oraz od 22 do 29 listopada 2016 r. Wystawił także zaświadczenie, że we wskazanych okresach wnioskodawca, jako kierowca, przewoził towary niebezpieczne wymagające oznakowania pojazdu tablicą ostrzegawczą barwy pomarańczowej, zgodnie z przepisami umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie 30 września 1957 r., zgodnie z art. 4 załącznikiem numer 2 poz. 10 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że art. 3 ust. 5 ustawy o emeryturach pomostowych nie wskazuje - jako warunku koniecznego - wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze stale. Zgodnie z literalnym brzmieniem tego przepisu, za pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3. Wymaganie to (pełny wymiar czasu pracy) jest związane z czasem narażenia pracownika na wpływ czynników ryzyka wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zauważył także, że wykładnia art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych nie wskazuje, aby ustawodawca określił minimalny okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Prawo do emerytury pomostowej przysługuje takiej osobie, która oprócz spełnienia innych warunków, wykazuje okres pracy w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, uwzględnienie do pracy w warunkach szczególnych czy w szczególnym charakterze okresu zatrudnienia na stanowiskach wymienionych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych nie zależy od tego, przez jaki okres po 31 grudnia 2008 r., tj. przez jaką liczbę dni, miesięcy praca była wykonywana, lecz od okoliczności, warunków jej wykonywania. Stawianie dodatkowych wymogów koniecznych do uzyskania prawa do emerytury pomostowej, nieprzewidzianych w ustawie, jest nieuprawnione.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 4 pkt 6 w związku z art. 3 ust. 3 i 5 ustawy o emeryturach pomostowych w związku z wykazem prac o szczególnym charakterze zawartym w załączniku nr 2 do ustawy, przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w twierdzeniu, że wnioskodawca spełnia określone w art. 4 ustawy warunki do nabycia świadczenia, mimo że z okoliczności sprawy wynika, iż po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 3 ustawy, oraz naruszenie przepisów postępowania w stopniu mogącym mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 382 oraz art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez wydanie wyroku z pominięciem zgromadzonego materiału dowodowego, prowadzące do uznania spełnienia przez wnioskodawcę warunków nabycia emerytury pomostowej.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w L i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi, a w sytuacji uznania przez Sąd Najwyższy, że podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona - o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania wnioskodawcy oraz rozstrzygnięcie o kosztach procesu i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Wnioskodawca, w odpowiedzi na skargę, wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymaga odpowiedzi na pytanie, czy dla spełnienia przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych konieczne jest wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 r. przez okres przynajmniej miesiąca.

Pozytywna odpowiedź na to pytanie wynika z dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 15 stycznia 2013 r., I UK 448/12 (LEX nr 1396383) Sąd Najwyższy stwierdził, że z wykładni art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, że dla zaliczenia do okresu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w takich warunkach w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2008 r. wymagane jest, aby co najmniej jeden miesiąc takiego zatrudnienia przypadał przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz jeden miesiąc po dniu 31 grudnia 2008 r. Ten sam pogląd powielony został w wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2016 r., I UK 269/15; (LEX nr 1999817), z dnia 13 listopada 2018 r., III UK 170/17 (LEX nr 2578220), a także z dnia 14 kwietnia 2021 r., II USKP 34/21 (LEX nr 3245187). Jedynie w ostatnim z przywołanych wyroków zawarto argumentację wyjaśniającą, dlaczego - po 31 grudnia 2008 r. - znaczenie ma wyłącznie okres wykonywania pracy w warunkach szczególnych w szczególnym charakterze nie krótszy niż jeden miesiąc.

Podkreślono w nim, że skrajna wykładnia, że nawet jeden dzień pracy w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008 r. wystarcza do nabycia emerytury pomostowej, nie byłaby nieuzasadniona, gdyby wcześniej zatrudnienie wnioskodawcy było pracą w szczególnych warunkach w obecnym ujęciu i gdyby brakował mu tylko jeden dzień takiej pracy. W sytuacji, gdy ubezpieczony wcześniej pracował w szczególnych warunkach, lecz nie była to praca w szczególnych warunkach w wąskim (obecnym) ujęciu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, to w art. 4 pkt 6 tej ustawy nie chodzi o „brakujący” okres pracy, czyli uzupełniający niewystarczający okres poprzedniego zatrudnienia, lecz o samodzielną kwalifikację nowego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach. Praca, która poprzednio uprawniała do wcześniejszej emerytury, nie wystarcza do emerytury pomostowej, chyba że już przed 2009 r. ubezpieczony miał 15 lat pracy szczególnej, czyli takiej jak obecnie kwalifikowana praca w szczególnych warunkach (art. 49 w związku z art. 3 ust. 1 ustawy). Zmiana polega na wydzieleniu prac, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia (art. 3 ust. 1 ustawy). W poprzednich szczególnych warunkach zatrudnienia nie badało się wpływu szkodliwości na organizm, bowiem decydowało samo zajmowanie określonego stanowiska.

Wystarczało zatem już tylko kryterium formalne (ujęcie określonego zatrudnienia w wykazie prac w szczególnych warunkach). Miarą obecnej oceny w kwalifikacji prawnej zatrudnienia w szczególnych warunkach jest negatywne oddziaływanie pracy na zatrudnionego, a zatem praca oceniana nie z krótkiej, lecz z dłuższej perspektywy, a więc zasadniczo nie po kilku czy kilkunastu dniach. Ta różnica pozwala na odwołanie się do wykładni logicznej, która uzasadnia stwierdzenie, że praca w szczególnych warunkach po 2008 r. nie może być dowolnie krótka, czyli już tylko choćby jako kilku lub kilkunastodniowy okres zatrudnienia. Wówczas uzupełnienie w tak nikłym wymiarze 15-letniego zatrudnienia, uprawniającego do emerytury pomostowej (art. 4 pkt 2, 5 i 6 ustawy) oznaczałoby, że na uprawnienie do emerytury pomostowej składałaby się prawie w całości praca w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.), która nie jest już pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Ustawa o emeryturach pomostowych została przyjęta ze względu na konieczność ograniczenia poprzednich wcześniejszych emerytur na rzecz emerytur pomostowych, czyli zależnych od pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu obecnej regulacji. Można zatem wymagać dłuższego zatrudnienia od ubezpieczonego, który poprzednio pracował nawet długo (ponad 15 lat) w szczególnych warunkach, jednak nie była to praca w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 obecnej ustawy, jako że mogą być ubezpieczeni, którzy poprzednio wykonywali prawie przez 15 lat pracę ciężką, czyli taką jak ujęta w obecnej ustawie praca w szczególnych warunkach, jednak z różnych przyczyn takiej pracy niemogący dalej wykonywać, choć brakować może im tylko krótki okres pracy, na przykład tylko 1 miesiąc szczególnego zatrudnienia do uzyskania emerytury pomostowej. Pozwala to przyjąć, że dla odkodowania treści normy prawnej, znaczenie powinna mieć również ocena w aspekcie warunku proporcjonalności ocenianej regulacji, jako poszukiwanego elementu normy sprawiedliwej.

Nie inny, w ocenie Sądu Najwyższego (w sprawie II USKP 34/21), wniosek wynika również z zasad finansowania emerytur pomostowych, gdyż są wypłacane ze składek obciążających pracodawców oraz budżet państwa, a więc inaczej niż poprzednio. Takie uwarunkowanie przemawia za tym, że w ocenie uprawnienia do emerytury pomostowej znaczenie ma zatrudnienie w szczególnych warunkach przez okres co najmniej miesiąca, nie tylko ze względu na rozliczanie co miesiąc składek, ale także dlatego, że okres taki pozwala ocenić przydatność i w ogóle zdolność do wykonywania danej (nowej) pracy w szczególnych warunkach, a na tym tle zauważyć, czy nie chodzi tylko o „koniunkturalne” podjęcie zatrudnienia przy instrumentalnym wykorzystaniu przepisów o nowych emeryturach pomostowych.

W skrócie rzecz ujmując, według podniesionych argumentów, po pierwsze, przepisy ustawy nie mogą legalizować „koniunkturalnego” podjęcia (krótkotrwałego) zatrudnienia przy instrumentalnym wykorzystaniu przepisów o nowych emeryturach pomostowych, po drugie, definicja pracy w warunkach szczególnych (zawarta w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych) kładzie nacisk na negatywne oddziaływanie pracy na zatrudnionego, a zatem praca musi być oceniana (kwalifikowana) nie z krótkiej, lecz z dłuższej perspektywy, a więc zasadniczo nie po kilku czy kilkunastu dniach, po trzecie wreszcie, rozliczanie składek na Fundusz Emerytur Pomostowych następuje w cyklu miesięcznym.

Argumentacja ta (a więc i przedstawiona wykładnia art. 4 pkt 2, 5 i 6 ustawy o emeryturach pomostowych) budzi wątpliwości przede wszystkim dlatego, że nie sposób zgodzić się z najistotniejszym podniesionym w niej argumentem o specyficznej, odmiennej - od ustawy emerytalnej - definicji pracy w warunkach szczególnych. Owszem, definicja pracy w warunkach szczególnych jest bardzo rozbudowana (prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku), jednakże nie można twierdzić, że obecna

definicja kładzie nacisk na negatywne oddziaływanie pracy na zatrudnionego, a poprzednio (w ustawie emerytalnej) wystarczało już tylko kryterium formalne (ujęcie określonego zatrudnienia w wykazie prac w szczególnych warunkach). Powszechnie i jednolicie bowiem przyjmowano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy emerytalnej, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki: z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, LEX nr 1001292; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022). Choć więc definiowanie prac w warunkach szczególnych miało zasadniczo charakter stanowiskowy (ale nie zawsze), lecz chodziło o stanowiska pracy, na których wykonywanie zatrudnienia wiązało się z narażeniem na czynniki szkodliwe dla zdrowia i z szybszą utratą zdolności do zarobkowania.

Data wejścia w życie ustawy pomostowej stanowi w pewnym sensie umowną cezurę czasową, określającą, które prace do tej daty i po tej dacie uznawane są za wykonywane w narażeniu na czynniki ryzyka i dlatego oceny zatrudnienia negatywnie oddziałującego na zatrudnionego należy dokonać z perspektywy całego 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych (przed i po 31 grudnia 2008 r.), a nie tylko przez pryzmat zatrudnienia po 31 grudnia 2008 r. To, że aktualnie (w ustawie pomostowej) niektóre prace utraciły atrybut pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ze względu na postęp technologiczny niwelujący ich szkodliwe oddziaływanie na organizm pracownika, nie oznacza przecież, że w przeszłości (wtedy kiedy praca była wykonywana) nie

występowały te szkodliwe czynniki. Zatem praca, która obecnie nie jest kwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach albo o szczególnym charakterze, ale w przeszłości (przed 1 stycznia 2009 r.) tak była kwalifikowana, niosła za sobą (także) ryzyko szybszego obniżenia wydolności organizmu, a to podważa konstatację, że niesprawiedliwe, nieproporcjonalne jest uprawnienie do emerytury pomostowej, na którą składałaby się prawie w całości praca w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., która nie jest już pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Jeśli zaś chodzi o argument o powiązaniu okresu ubezpieczenia ze składką na Fundusz Emerytur Pomostowych, to wskazuje on na silne powiązanie składki ze świadczeniem (świadczenie za minimum jednomiesięczną składkę). W związku z tym należy zauważyć, że w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2016 r., III UZP 10/16 (OSNP 2017 nr 4, poz. 42) podkreślono brak związku między opłacaniem składki na Fundusz Emerytur Pomostowych a nabyciem prawa do emerytury pomostowej. Poza tym zgodnie z art. 35 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, obowiązek opłacania składek na Fundusz Emerytur Pomostowych za pracownika powstaje z dniem rozpoczęcia wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a ustaje z dniem zaprzestania wykonywania tych prac, co oznacza, że wprawdzie opłacenie składki na ten Fundusz następuje w cyklu miesięcznym, ale składka nie musi dotyczyć pełnego miesiąca.

Natomiast ocena nabycia uprawnień emerytalnych w kontekście koniunkturalności podjęcia (krótkotrwałego) zatrudnienia (dla uzyskania prawa do emerytury pomostowej) zmierza w stronę pozaprawnej argumentacji. Tę kwestię można by jedynie rozważać przez pryzmat nieważności umowy o pracę - art. 58 § 3 k.c. (np. wtedy, gdy strony umowy o pracę, przy jej zawieraniu, zdają sobie sprawę z tego, że pracownik z uwagi na stan zdrowia nie jest w stanie wykonywać umówionej pracy) czy art. 83 k.c.

Zauważyć też należy, że likwidacja możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę przez niektóre grupy zawodowe uzasadniana jest tym, że wprowadzone w 1983 r. przepisy regulujące te kwestie (rozporządzenie Rady

Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze) po upływie ponad dwudziestu pięciu lat, wobec szybkiego rozwoju technologii, w wielu przypadkach stały się nieaktualne i anachroniczne. Rozwój cywilizacyjny i gospodarczy w wielu dziedzinach zmienił w sposób zasadniczy warunki pracy, powodując w konsekwencji, że utworzone przed ponad dwudziestu pięciu laty przed wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych wykazy prac w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze w wielu przypadkach stały się nieadekwatne do obecnych warunków i charakteru pracy. Stąd też zgodnie z ogólną zasadą, na której opiera się ustawa o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej przysługuje wyłącznie osobom, które w okresie swojej kariery zawodowej wykonywały pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze zdefiniowaną w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (M. Zieleniecki, Komentarz do art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, w: Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz, red. K. Antonów, LEX, 2014). Inaczej rzecz ujmując, warunkiem koniecznym prawa do emerytury pomostowej jest wykonywanie pracy określonej w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, przy czym może być ona łączona z pracą określoną w załącznikach do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., aby osiągnąć, po zsumowaniu, 15 lat pracy. Jednakże ustawodawca nie zdecydował się na wyznaczenie limitu (okresu minimalnego) wykonywania pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (po 31 grudnia 2008 r.), ponieważ w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych nie wskazano żadnego okresu, przez który wskazana w nim praca powinna być wykonywana po dniu 31 grudnia 2008 r. W ocenie Sądu Najwyższego, nie można tego potraktować jako luki w prawie (niezamierzony brak regulacji), gdyż trudno przyjąć, aby ustawodawca w tak istotnej kwestii, związanej przecież z istotą i przyczyną wprowadzenia emerytur pomostowych, zastępujących emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, w sposób niezamierzony nie uregulował. W takim zaś wypadku brak regulacji musi być poczytywany za regulację akceptującą

krótkotrwale wykonywanie pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Należy też zauważyć, że ustawa o emeryturach pomostowych przez art. 28 ust. 1 odsyła do odpowiedniego stosowania art. 128a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W § 31 wydanego na podstawie tego przepisu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412 ze zm.) wskazano, że przy obliczaniu okresu składkowego i nieskładkowego dodaje się, osobno dla każdego z tych okresów, poszczególne lata, miesiące i dni. Okresy niepełnych miesięcy oblicza się w dniach. Sumę dni zamienia się na miesiące, przyjmując za miesiąc 30 dni kalendarzowych; sumę miesięcy zamienia się na lata, przyjmując pełne 12 miesięcy za jeden rok. Wobec braku przepisu regulującego zasady obliczania okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w ustawie o emeryturach pomostowych należy zgodnie z art. 28 ust. 1 tej ustawy, odpowiednio zastosować przepisy dotyczące obliczania okresów składkowych i nieskładkowych, co pozwala stwierdzić, że wykonywanie rzeczonyj pracy jest mierzone (i zaliczane do stażu) na zasadach ogólnych w latach, miesiącach oraz dniach (tak jak przy wszystkich świadczeniach, do których prawo jest uzależnione od stażu ubezpieczeniowego). Są to zatem jedyne i uchwytne jednostki miary czasu pracy wprowadzone przez ustawodawcę i choć z jednej strony dotyczą bardziej sposobu obliczenia stażu ubezpieczeniowego, to z drugiej strony sposób ten wskazuje na znaczenie prawne każdej jednostki – dnia, miesiąca, roku.

Podsumowując, warunek prawa do emerytury pomostowej niewynikający z treści przywołanych wyżej przepisów (przepracowanie co najmniej jednego miesiąca w warunkach szczególnych w rozumieniu w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych) nie znajduje oparcia ani w brzmieniu przepisów ustawy pomostowej, ani w ich wykładni celowościowej wyrażającej się zasadą „emerytura za pracę szkodliwą dla zdrowia”.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c., postanowił jak w sentencji.

